

Drøftingsmøte om Næringspolitisk strategi for Ringeriksregionen
12.01.22

Utkast til oppdatert

Næringspolitisk strategi for Ringeriksregionen

Terje Dahlen RNF, Ole Brunnes og Martin Kaggestad Modum
Næringsråd, Ivar Blystad Visit Norefjell, Lina-Maria Linge
Ringerike kommune og Steinar Aasnæss USN

Interkommunalt politisk råd for
Ringeriksregionen

FRAMOVER SAMMEN NÆRINGSPOLITISK STRATEGI FOR RINGERIKSREGIONEN

Lokalt, nasjonalt og internasjonalt perspektiv mot 2028

Versjon 1.0

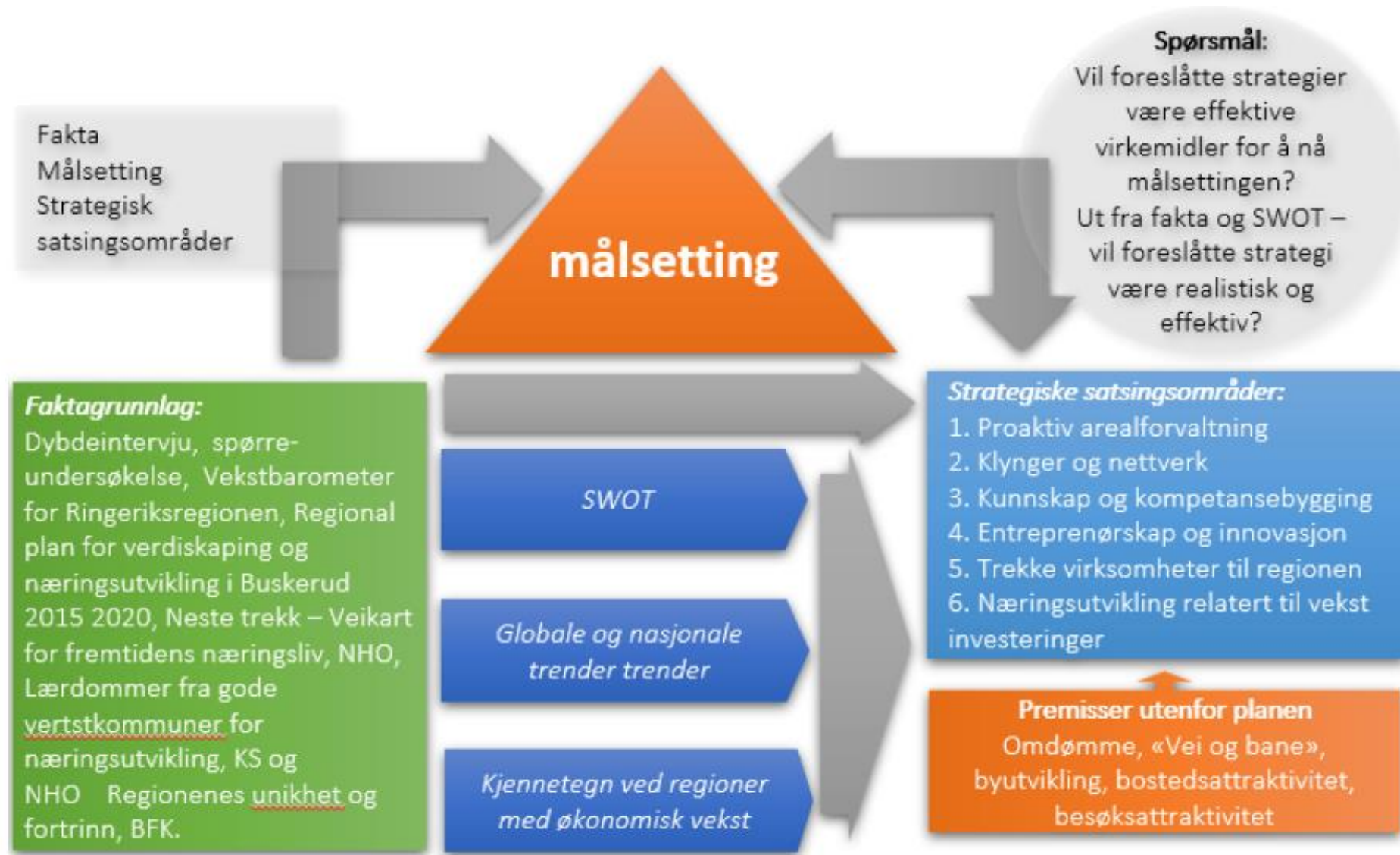
17.12.2021

Utarbeidet av:

Næringspolitisk strategi Ringeriksregionen

- strategimodell for prioriteringer, diskusjon og vurderinger

Figur 3: Metode laqt til grunn for utarbeidelse av næringspolitisk strategi

Mål for næringspolitikken

Flere arbeidsplasser og høyere verdiskaping

- Et variert næringsliv med arbeidsplasser som sysselsetter befolkningen og hvor enda flere kommer i arbeid
- Økt verdiskaping per innbygger i regionen
- Økt skatteinngang og derigjennom økning i det kommunale handlingsrommet

Vekst i arbeidsplasser i takt med befolkningsvekst

- Mål om å skape 1 ny arbeidsplass per 2. netto nye innbygger

“Hvis du ikke vet hvor du skal, vil du sannsynligvis ende opp et annet sted”

Næringer viktig for vekst i verdiskaping og arbeidsplasser

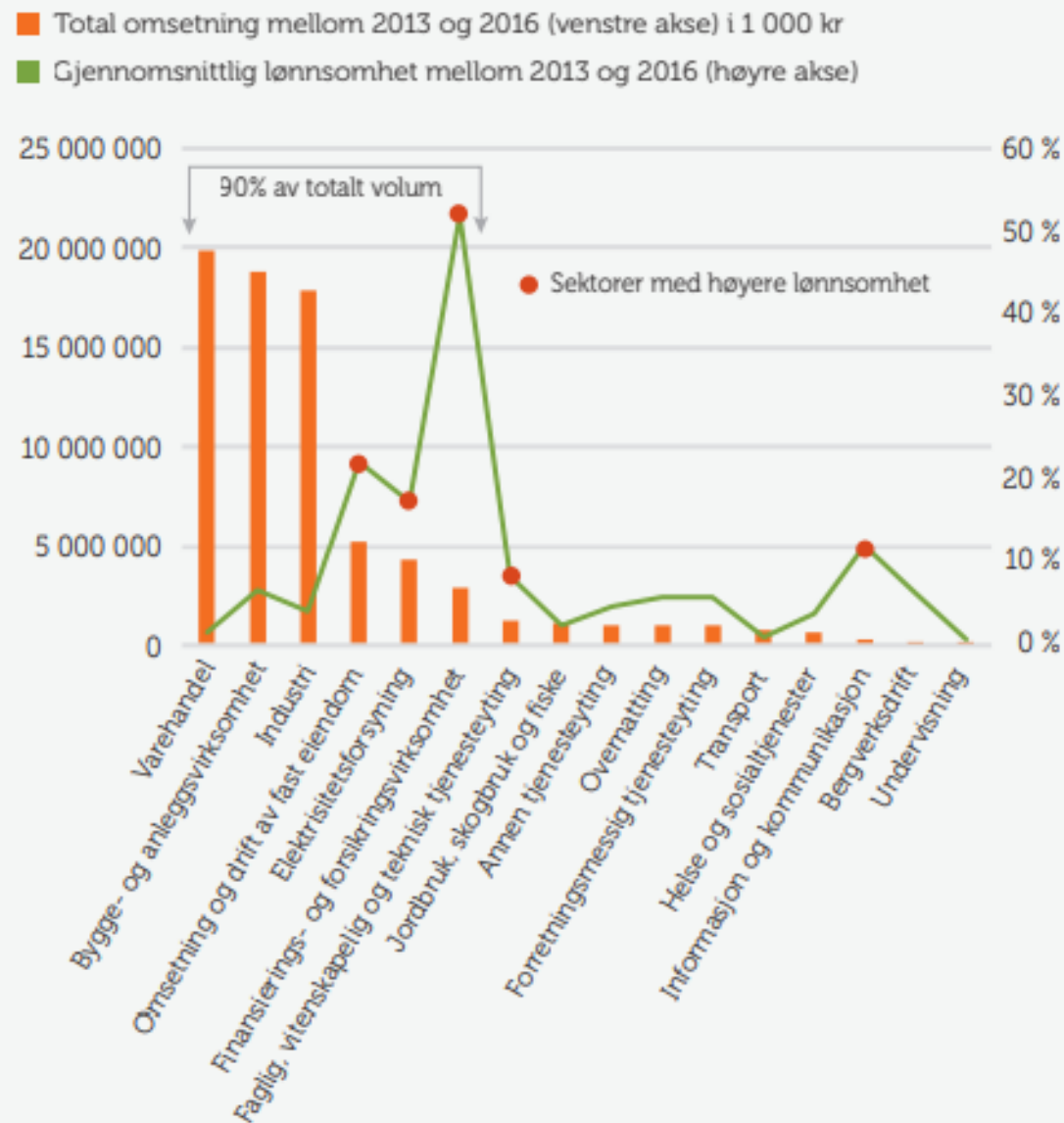
Nærings- gruppe (Nace)	Betydning for regional verdiskaping og vekst	Arbeids intensiv	Kapital intensiv	Vare og tjeneste intensiv	Kunnskaps intensive	Bidrag til total omsetning i regionen
Industri	<ul style="list-style-type: none"> • Driver for verdiskaping gjennom produksjon av industriprodukter som eksporteres ut av landet eller ut av regionen • Stort bidrag til lokal sysselsetting 	Høy	Moderat til høy	Høy	Moderat	Høy
Elektrisitet, vann, renovasjon	<ul style="list-style-type: none"> • Øker attraktiviteten til regionen for andre bedrifter gjennom infrastruktur og tjenester • Moderat bidrag til lokal sysselsetting • Svært lønnsomt over tid 	Moderat	Høy. Høye etablerings kostnader	Lav, etter infrastruktur investeringen	Moderat/ Høy	Moderat
Bygg og Anlegg	<ul style="list-style-type: none"> • Bidrar til regional vekst gjennom ny bygningsmasse og infra struktur • Bidrar sterkt til lokal sysselsetting • Moderat lønnsomt 	Høy	Moderat/ Høy	Høy	Moderat/ Høy	Høy
Varehandel, motorvognreparasjon*	<ul style="list-style-type: none"> • Genererer behov for en lokal befolkning • Stort bidrag til lokal sysselsetting • Lav lønnsomhet 	Høy	Moderat	Høy	Lav	Meget høy
Finansiering og forsikring	<ul style="list-style-type: none"> • Yter finansielle tjenester til virksomheter og privatpersoner • Lavt bidrag til lokal sysselsetting • Meget høy lønnsomhet 	Moderat	Lav	Lav	Høy	Moderat
Omsetning og drift av fast eiendom	<ul style="list-style-type: none"> • Yter forvaltningstjenester av eiendommer • Svært lavt bidrag til lokal sysselsetting • Meget høy lønnsomhet 	Lav	Høy	Meget lav	Lav	Lav/ Moderat
Informasjon og kommunikasjon	<ul style="list-style-type: none"> • Bidrar til verdiskaping gjennom eksport av immateriell eiendom som programvare og tilhørende tjenester • Meget høy lønnsomhet 	Lav	Lav	Meget lav	Høy	Lav
Faglig, vitenskapelig, og teknisk tjenesteyting	<ul style="list-style-type: none"> • Bidrar til verdiskaping gjennom eksport av immateriell eiendom som programvare og tilhørende tjenester • Yter kunnskapsintensive tjenester til andre firmaer i regionen • Bidrar med det til høyer lønnsomhet i andre firmaer 	Lav	Lav	Lav	Meget høy	Meget lav

BLÅ næringsgrupper er viktige for: sysselsetting, dekke lokale behov, bostedsattraktivitet

GRØNNE næringsgrupper er viktige for: verdiskaping, velferd, næringsattraktivitet

Fakta grunnlag:

Lønnsomhet og omsetning for de 179 virksomhetene med størst omsetning i Ringeriksregionen

Dybdeintervju

- Modum: 8
 - Helse, landbruk, reiseliv, bank/finans, verksted/handel, utleie av anleggsmaskiner
- Krødsherad: 8
 - Eiendomsutvikling reiseliv, håndverkere, produktutviklere/handel
- Ringerike, Hole, Jevnaker: 7
 - Handel, eiendomsutvikling, industri, næringsforening, sparebankstiftelsen

Dybdeintervju og spørreundersøkelse

Næringslivets ønsker

- Et godt samarbeid mellom det offentlige og det private der politikerne er til stede, orientert, lyttende, har en langsiktig tankegang
- En offentlig forvaltning som tilrettelegger for næringslivet og innbyggerne og er offensive.
- Det offentlige må tilgjengeliggjøre næringsareal og areal til boligformål (særlig enebolig).
- Det må arbeides aktivt med infrastruktur, destinasjonsutvikling og omdømme.

Vekstbarometeret

- Lav husholdningsinntekt og et lavt kommunaløkonomisk handlingsrom
- Svak befolkningsvekst
- Svak vekst i arbeidsplasser
- Nyetableringer primært i tradisjonelle næringer
- Beskjeden innovasjon, entreprenørskap og bruk av offentlige virkemidler
- Industri i norgestoppen

SWOT

STYRKER

- Nærhet til Oslo, Gardermoen og Drammen
- Samferdselsknutepunkt
- Tilgang til ren energi, kraftoverskudd og store grus og skogressurser
- Stor tilgang til attraktive arealer for nærings og boligformål
- Moderne flyplass
- Variert natur, attraktiv for landbruk, reiseliv, besøk og bosetting
- Har lokale næringslivsaktører med bransje og lokalkunnskap med vilje og evne til å investere i regionen
- Hønefoss som regionhovedstad med universitet, sykehus og sentrale tilbud viktig for større virksomheters lokaliseringvalg
- Mange lokale bygg- og anleggsvirksomheter
- Hønefoss er handelsbyen for et stort omland
- Konkrete planer som gir forutsigbarhet og retning i utvikling av Hønefoss som regionscenter
- Et blomstrende frivillig og kommersielt kulturliv.
- Viktig reiselivsdestinasjon
- Arbeidskraft med industri og prosesskompetanse
- Nærhet til Oslo gir stor tilgang til høy kompetanse
- Regional samordning av næringsutvikling

Svakheter

- En aldrene befolkning
- Lavt utdanningsnivå
- Svak befolkningsvekst
- For svakt representert nasjonalt næringsmessig og politisk
- Lavt kommunaløkonomisk handlingsrom
- En for lav andel av næringer med høy verdiskaping.
- Lav andel kunnskapsbedrifter
- Ungdom med attraktiv kompetanse trekker mot Oslo og andre byer med mer interessante arbeidsplasser
- Lav tilgang til spisskompetanse for høyteknologiske næringer
- For dårlig vei og baneforbindelse til Oslo samt fremkommelighet i Hønefoss
- Lite bruk av offentlig nasjonalt virkemiddelapparat
- Beskjedent samarbeid mellom næringsliv og FOUI
- Lav høyteknologisk annerkjennelse
- Uklarhet i regulerings saker
- Lav oppmerksomhet på klyngedannelser
- Beskjeden tilgang til byggeklare næringsarealer i deler av regionen
- Mangel på eneboligtomter
- Svakt omdømme

MULIGHETER

- Ringeriksbanen og ny E-16
- Veg og bane Hokksund Roa
- Regionforstørring med større næringsmessig og sosialt mangfold
- Økt boligbygging og sentrumsutvikling som følge av stor befolkningsvekst
- Tettere integrering med næringslivet i Oslo regionen bidrar til høyere regional produktivitet, vekst og verdiskaping
- Etableringa av virksomheter med høyere verdiskaping som følge av raskere reisevei til Oslo og Bærum
- Tilgang til høy kompetanse gjennom personer som i dag pendler ut
- Tilgang til høy kompetanse gjennom personer som i fremtiden pendler inn.
- Styrket samhandling mellom næringsliv og universitet
- Etablering av kraftkrevende industri
- Tydeligere posisjon i region Stor Oslo
- Ta en posisjon i det grønne skiftet
- Vekst gjennom klyngedannelser
- Større mulighet til å beholde og tiltrekke oss unge mennesker
- Godt etablerte turistattraksjoner

SWOT

Trusler

- Lavt entreprenørskap og gründervirksomhet i næringer med høy verdiskaping
- Manglende tilgang til strøm fra riksnettet
- En ikke optimal arealdisponering av nærings- og boligarealer
- Dersom kommunene ikke forvalter sin rolle knyttet til næringsutvikling samt kompetanse og kapasitet i kommunal forvaltning
- Industriproduksjonen automatiseres, robotiseres og får et høyere teknologi og tjenesteinnhold
- Industrisysselettingen vil ikke øke uten nyetableringer
- Kompetansesamfunnet er på veg
- Attraktive nærings og boligarealer står ubenyttet
- Handelslekkasje
- Varehandelen må fornye seg for ikke å tape markedsandeler
- Internasjonal konkurranse
- Tiltakende takt i teknologisk utvikling og i det digitale skifte
- Nye strukturer for hvordan virksomheter omsetter varer og kommuniserer med kunder og leverandører
- Attraktive virksomheter velger bort Ringeriksregionen
- Økt utpendling ved kortere reisevei til Oslo
- Forsinkelser i utbygging av Ringeriksbanen og E-16

Globale og nasjonale trender

Globale og nasjonale trender og drivkrefter

- Tiltakende tempo i det grønne skiftet og teknologiske endringer
- Globalisering og urbanisering
- Digitalisering
- Nye forretningsmodeller
- Markedskontakt og distribusjon

3.5 Hva vet vi om det nye næringslivet

Tilrettelegging for vekst i eksisterende virksomheter og etablering av nye i regionen krever innsikt i hva som er det nye næringslivet.

Det nye næringslivet er:

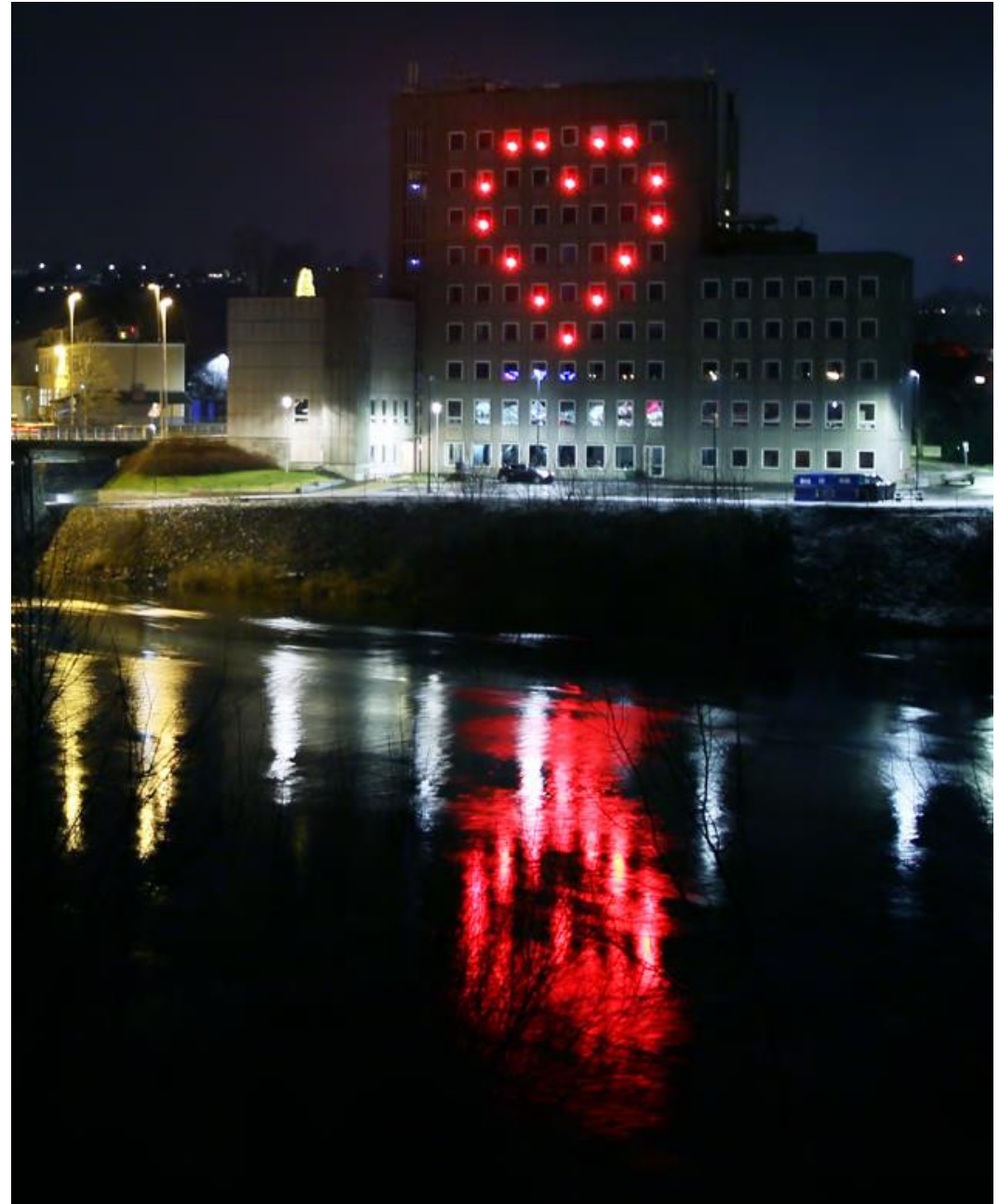
- Stiavhengig: Omstilling skjer der man allerede er sterke
- Kompetansebasert: Omstilling skjer der det er klyngefortrinn
- Markedsdrevet: Omstilling skjer der det er høy markedsvekst
- Disruptiv: Omstilling skjer der gamle forretningsmodeller taper
- Entreprenøriell: Omstilling skjer der hvor entreprenører ser kommersielle muligheter
- Bærekraftig: Omstilling skjer der det bygges opp under en bærekraftig utvikling

*Kjennetegn ved regioner
med økonomisk vekst*

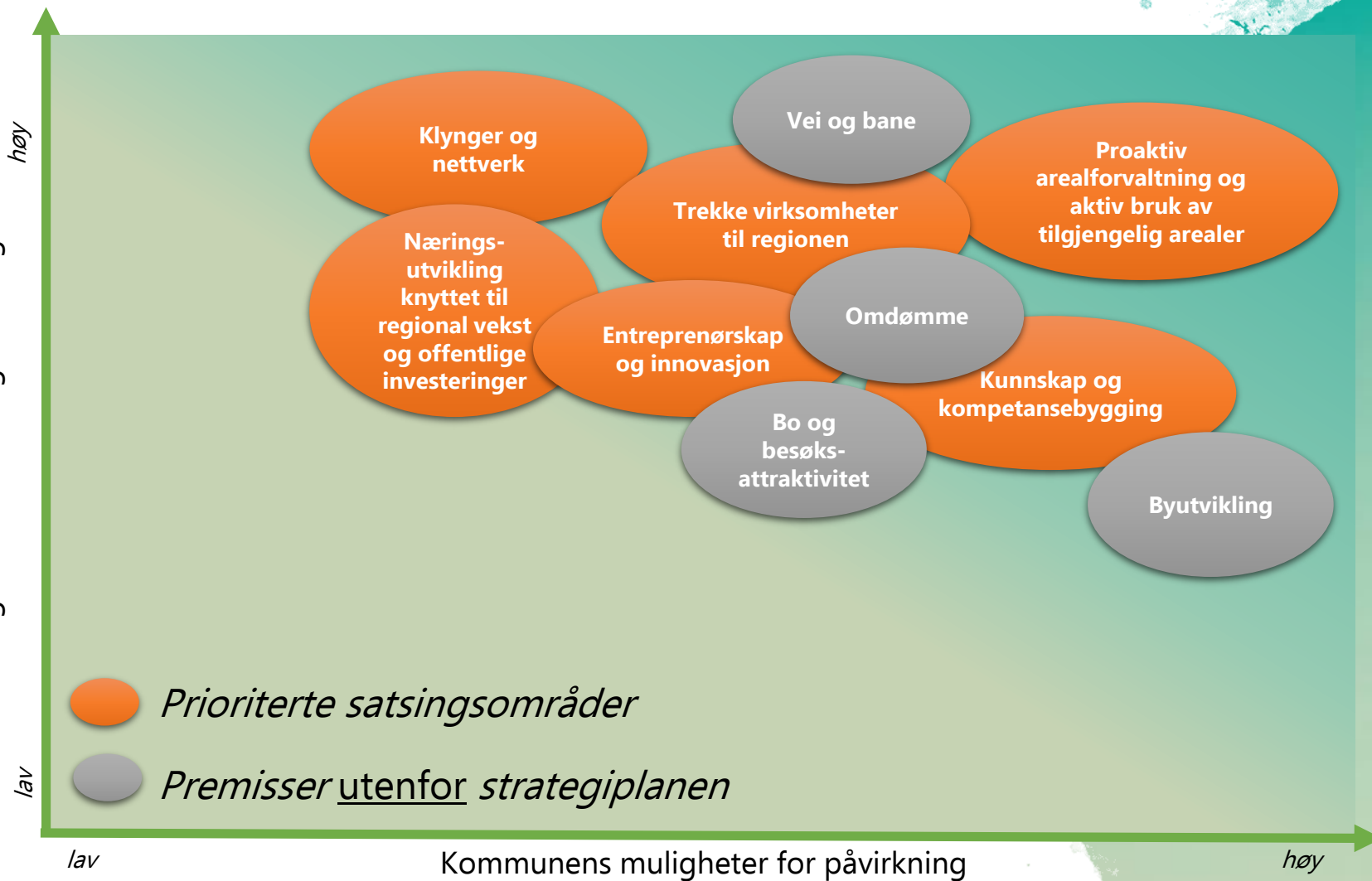
Gode vertskommuner

- Næringsutvikling sentralt for utvikling av gode lokalsamfunn og befolkningsvekst
- Identifisert næringsmessige fortrinn og utfordringer
- Forutsigbarhet, holde fast ved en langsiktighet
- Forankring i kommunens politiske og administrative ledelse
- God dialog med relevante næringsaktører både administrativt og politisk
- Bred innfallsvinkel til næringsutviklingsarbeidet på tvers av kommunale sektorer.

Kilde: KS og NHO

Effekt i verdiskaping/
Viktigheten for næringsutvikling

- Lokalt, nasjonalt og internasjonalt perspektiv mot 2025

Proaktiv arealforvaltning og optimal bruk av tilgjengelige arealer

MÅL

- Til enhver tid ha tilstrekkelige byggeklare bolig- arealer som sikrer målene for befolkningsvekst
- Til enhver tid ha relevante næringsarealer som underbygger målene for næringsutvikling.

Strategi:

- Felles regional areal- og transportplan
- Sikre at kommuneplanens arealdel følges og oppfylles
- Aktiv, oppsøkende dialog med grunneiere for å skape grunnlag for disponering av ønskede arealer
- Ta politisk offentlig styring der særinteresser kommer i konflikt med regional utvikling
- Tydeliggjøre overfor grunneiere og byggherrer kommunenes ønsker for næringsutvikling og arealdisponering.
- Fremviser årlig statistikk for nye bolig og næringsarealer
- Gi høy prioritet og sikre høy kapasitet og kompetanse på behandling av arealplaner
- Etablere oversikt over egnede arealer som ikke inngår i kommuneplanen
- Bidra til kapasitet og kompetanse gjennom regionalt samarbeid
- Utnytte kompetansen og miljøet i Luna Arena for næringsutvikling og vekst

Klynger og nettverk knyttet til regionale fortrinn og naturressurser

MÅL

- ✦ Etablert nærings samarbeidet med Osloregionen, Kongsberg, Raufoss, Borregaard m. fl.
- ✦ Virksomheter knyttet til nasjonale klynger kan virke som motorer i regional næringsutvikling
- ✦ Flere formaliserte nettverk og klynger, som kvalifiserer til virkemidler gjennom *Norwegian Innovation Clusters program*

Strategi:

- Legge til rette for og motivere regionale virksomheter til å bli aktive medlemmer innen eksisterende nasjonale næringsklynger i regi av Invest in Norway
- Styrke regionens relasjoner til ledelsen i klyngeprogrammene i Invest in Norway
- Invitere virksomheter i utvalgte bransjer til samarbeid og kompetanseheving for å heve den absorptive kapasiteten for å tilegne seg ny kunnskap
- På sikt nær regionens næringsliv har forutsetninger for det etablere regionale næringsklynger der regionale fortrinn er tilstede
- To offensive initiativ overfor Osloregionen, Kongsberg og Raufoss for å etablere forpliktende industri samarbeid

Kunnskap og kompetansebygging

- Komplettere utdanningstilbudet med teknisk fagskole i regionen
- Styrke entreprenørskapsundervisningen i grunn og videregående skole og utvikle flere tilbud og arrangementer tilsvarende Ungdommens Ringerikskonferanse.
- Utvikle et kompetanseutviklingsprogram i samarbeid mellom næringsliv, videregående skoler, utviklingsaktørene og USN.
- Utvikle studietilbudet ved USN til i større grad dekke behovet for kompetanse i regionalt næringsliv.
- Styrke fagopplæring og videregående utdanning i henhold til NPS.

MÅL

- Økt antallet lærlingeplasser i regionen
- Økt andel med relevant fagutdanning og høyere utdanning
- Økt yrkesdeltakelse gjennom relevante kompetansehevingsprogrammer
- Økt generelt utdanningsnivå i befolkningen

Trekke virksomheter til regionen

- Etablere Invest In Ringerike som skal jobbe med markedsføring og å trekke næringsvirksomhet til de etablerte næringsområdene i regionen
- Markedsføre Ringeriksregionen som den mest spennende vekstregionen i landet
- Sikre rapportering til de folkevalgte med oversikt over bransjer, industrier og næringer i flyt og utvikling. Dette for å oppnå politisk påvirkning og proaktivitet.
- Aktiv næringsetableringspolitikk, gjennom koordinering av utviklingsaktører med naturlige samarbeids/alliansepartnere, tilpasset hver enkelt case eller etablering
- Sikre høy arealberedskap og prioritere arealbruk i tråd med aktuelle handlingsplaner, gjennom tydelig politiske bestillinger.
- Samarbeide med og utnytte kompetansen og nettverket i Luna Arena for næringsutvikling og vekst

MÅL

- Bidra til utvikling av regionens næringsområder gjennom nyetableringer og tilflytting av næringsvirksomhet
- Være kjent for vår utadvendte og modige måte å formidle sine næringsmuligheter i markedet.
- Være kjent for å ha kortest mulig vei fra ord/plan til handling
- Ringeriksregionen skal være kjent for, og verdsette, godt samarbeid mellom offentlig, private og kompetanseutviklingsmiljøer i sitt arbeid med å tiltrekke seg og beholde næring.

Entreprenørskap og innovasjon

- Styrke entreprenørfaget gjennom Ungt entreprenørskap (UE) og Hack4no i alle skoler.
- Samle og styrke virkemidler og tiltak for innovasjon og entreprenørskap i Luna Arena for næringsutvikling og vekst.
- Styrke entreprenørskaps utdanningen ved USN
- Sikring av SIVA-inkubator gjennom strategiske, regionale eierskap og samarbeidsavtaler.
- Kartlegging og synliggjøring nasjonale og internasjonale virkemidler for relevante aktører.
- Utnytte synergier av samarbeid med miljøer i Osloregionen og Viken.
- Proaktivt følge opp og stimulere vekst hos etablerere i tråd med DN's Gasellebedrift-kategorisering.
- Forebygge, kartlegge, dokumentere og støtte virksomheter i bransjer med stort omstillingsbehov.
- Synliggjøre og berømme suksessfulle gründere i regionen.

Videreutvikle Luna Arena for næringsutvikling og vekst til også å være et arena for lokale entreprenører og grundere

- Alle skoler i regionen har entreprenørskap i læringsplanen og samarbeider med bl.a. Ungt entreprenørskap
- Økt etableringstakt over landsgjennomsnittet.
- Økt overlevelsesraten blant nyetablerte selskaper i regionen.
- Økt antall gassellevirksomheter.
- Næringslivsaktører og utdanningsinstitusjoner skal være fullt ut koordinert i sitt utviklingsarbeid.
- Samlokalisering regionale virkemidler for næringsutvikling skal være gjennomført innen høsten 2019.
- Sikre og fornye SIVA-avtalen til PAN Innovasjon gjennom strategiske, regionale eierskap og samarbeidsavtaler
- Økt andel risikokapital og fondsmidler brukes til å investere i vekstetablerere gjennom «prioriterte program for entreprenørskap og innovasjon».
- Økt endrings- og innovasjonskompetanse opprettholder og styrker eksisterende virksomheters konkurransekraft

MA

Næringsutvikling knyttet til regional vekst og offentlige investeringer

- Styrke fagopplæringen
- Jobbe for etablering av Teknisk fagskole i regionen
- Målrettet forskning, utvikling og innovasjon (FoUI) mot denne næringskjeden
- Synliggjøre hvilke muligheter gründere og innovative regionale virksomheter har for leveranse gjennom offentlige innkjøp og underleveranser til regionale investeringer, der det er mulig.
- Bidra til at kommunen kan levere mer innovative produkter og tjenester til innbyggerne gjennom de muligheten som gis gjennom anbud og offentlige anskaffelser.
- Utrede muligheten som ligger i Kommunens store innkjøpsmakt for å fremme strategiens mål
- Sikre at alle aktørene som kommer til Ringerike i «byggeperioden» er kjent med regionens næringsliv, kompetanses og tilbud, og legge til rette for møteplasser (kan suppleres med rådgivning overfor tilbyderne)

MÅL

- Utvikle og sikre sterkt posisjonerte næringsmiljøer for st anbud og i generell konkurranse
- Flere lokale arbeidsplasser innen i hele verdikjede/næri knyttet til de forestående investeringene
- Størst mulig avleiring av verdiskapingen lokalt
- Etablert næringsklynger innen teknisk tjenesteyting rett mot bl.a. bygg og anlegg

Avsluttende betraktninger rundt foreliggende strategi

- Spissing kontra bredde
- Generell kontra næringsspesifikk
- Reiseliv og landbruk
- Besøk og bostedsattraktivitet
- Bærekraft
- Kommunale særpreg til strategiene
- Representativ for regionen
- Grunnlag for kommunale handlingsplaner

Forankring, engasjement og aktivitet

